

Ковальчук З.Я. Социально-психологические особенности межлично-стного взаимодействия в системе педагог-ученик.

В статье раскрываются социально-психологические особенности взаимодействия в системе учитель-ученик. Отмечается, что направленность учителя на себя и на других, наличие у него тех или других свойств личности может обеспечить эффективность педагогического общения, а также повлиять на характер межличностных контактов.

Ключевые слова: взаимодействие, направленность, общение, коммуникативно-перцептивные процессы, социально-перцептивные компоненты, социальная роль, система учитель-ученик.

Kovalchuk Z.Ya. Socio-psychological peculiarities of interpersonal interaction in the system of «Teacher-Pupil».

Socio-psychological peculiarities of interaction in the system «teacher-pupil» are examined in the article. It is determined that the teachers' directions of themselves and others, presence of these or those peculiarities of a personality can provide the effectiveness of pedagogic communication, and also can influence on the character of interpersonal contacts.

Key words: interaction, communication, communicative-perceptive processes, social role, self-improvement, mutual influence, system «teacher-pupil».

УДК159.922.27

О.Д. Кузнецова

**ВПЛИВ КСЕНОФОБІЇ В МАС-МЕДІА УКРАЇНИ
НА СОЦІАЛЬНУ ПСИХІКУ НАРОДУ**

У статті розкрито вплив ксенофобії в мас-медіа України на соціальну психіку народу. Виявлено, що мас-медіа ксенофобія як специфічне психічне деформує соціально-психологічний образ як корінного українського етносу, так і інших етнічних спільнот, які проживають в Україні; впливає на викривлене світовідчуття, світосприймання і світорозуміння етнофорами представників інших народів

і рас, а також сприяє формуванню у суспільстві стану соціального психозу.

Ключові слова: *ксенофобія, соціальна психіка, вплив, мас-медіа, мова ворожості, реальна ксенофобія, штучна ксенофобія.*

Ксенофобія в мас-медіа – складний, комплексний, багаторівневий феномен, в основі якого лежить безліч факторів: психологічних, соціально-політичних, економічних, демографічних, культурно-історичних. Водночас ксенофобія в ЗМІ – це ідеологічний засіб маніпулювання свідомістю, своєрідна форма політичної реклами в мас-медіа, пропаганда ідеологій.

Ксенофобія в мас-медіа розглядається як: 1) *об’єктивне, правдиве і чесне відображення*; 2) *необ’єктивне, викривлене відтворення* реальної ксенофобії; 3) *зумисне, штучне відтворення* не існуючої в дійсності ксенофобії. Вплив ксенофобії в мас-медіа на формування громадської думки великою мірою залежить від автора, його позиції, мети та засобів відтворення ксенофобії. В першому з перелічених випадків метою є повідомлення про реальну ксенофобію; позиція автора нейтральна і незаангажована. У другому мета пропагандистська (нав’язування автором своєї точки зору); позиція автора необ’єктивна, заангажована. А в третьому випадку мета провокаційна, а позиція автора протиправна, аморальна. Другий і третій різновид ксенофобії в мас-медіа сприяють розбрату, дестабілізації суспільства.

Проблеми впливу мас-медіа на соціальну психіку народу досліджувалися лише опосередковано. На це звертав увагу М.Й. Варій, розкриваючи психологічну складову національної безпеки держави. Він підкреслив: «Відомо, що на психологічну складову (національної безпеки – *О.К.*) впливає позиція і змістова спрямованість засобів масової інформації (ЗМІ). На жаль, держава часто не здійснює контролю за їхнім впливом на соціальну психіку суспільства та окремих людських спільнот, а також на індивідуальну психіку кожного громадянина. Нині є всі підстави стверджувати, що, наприклад, в Україні зага-

лом не враховують характеру впливу ЗМІ на настрої, емоційні стани, активність та установки громадян, особливо молоді» [1, с. 16].

Російський психолог А.А. Леонтьєв проводив психологічну експертизу текстів російських ЗМІ, де використовував психолінгвістичні прийоми введення в оману реципієнтів ЗМІ [7].

В Україні вивченню ксенофобії в мас-медіа як інформаційного явища донедавна була присвячена лише обмежена кількість спеціальних досліджень. У 2004–2008 рр. Чернігівський громадський комітет захисту прав людини щомісяця обнародував в Інтернеті інформаційний бюлетень «Антисемітизм, ксенофобія і права національних меншин в Україні: хроніка». У 2007–2008 рр. Волинська обласна організація Центру соціальних ініціатив та аналітичних досліджень працювала над проектом «Протидія ксенофобії та розвиток толерантності у студентської молоді Волинської області» [5].

У 2008 – на початку 2009 р. Харківська правозахисна група, Комітет моніторингу свободи преси в Криму і незалежний культурологічний журнал «І» проводили дослідження «Расизм і ксенофобія в Україні», моніторили випадки расизму і ксенофобії в Автономній Республіці Крим, Слобожанщині, Галичині [9].

Аналітичний звіт про «Подолання ксенофобії в ЗМІ» представили І.В. Следзевський, В.Р. Філіппов і О.О. Хабенська [10]. Вчені розкрили механізм перетворення реальної міжособової ксенофобії в інформаційне явище. Проте сьогодні мало досліджено, як ксенофобія в мас-медіа впливає на соціальну психіку народу, його світовідчуття, світосприйняття і світорозуміння, а також соціально-психологічну атмосферу в суспільстві та його соціально-психологічний стан.

Звідси *мета дослідження* – розкрити вплив ксенофобії як специфічного психічного в мас-медіа України на соціальну психіку українського народу.

Для досягнення мети насамперед необхідно уточнити сутність ксенофобії та розкрити поняття «соціальна психіка» народу.

За «Коротким словником сучасних понять та термінів» за редакцією А.В. Макаренко (М., 1995, с. 217), ксенофобія – це «1) нав'язливий страх перед незнайомими людьми, острах чужих; 2) ворожість, нетерпимість, ненависть та презирство до осіб іншої віри, культури, національності, до іноземців, представників інших регіонів, а також до чогось незнайомого, чужого, незвичного».

Сутність і зміст соціальної психіки нації дослідив М.Й. Варій у монографії «Соціальна психіка нації» [2]. Він наголосив, що «соціальна психіка нації – це складне, багаторівневе, системне, цілісне суще утворення, яке проявляється як інтегрована взаємодія ментально-психічного, духовно-перцептивного, психокомунікативного, емоційно-почуттєвого й спонукально-вольового та одночасно є основою, рушійною й керуючою силою національної життєдіяльності та розвитку» [2, с. 68].

Дослідник уперше обґрунтував соціально-психологічний образ конкретної нації, який «становить собою цілісне її відображення в соціальних психіках інших етнічних спільнот, націй і народів через сприймання і осмислення всієї сукупності її національних культурних елементів і комплексів, а також психологічних особливостей, які проявляються у поведінці, діяльності й ставленні її членів до себе як нації, своєї свободи чи неволі, незалежності, державності, інших людей і людських спільнот, природи, світу тощо» [2, с. 168–169].

Психічний вплив ксенофобії в мас-медіа буває різним. Один з її різновидів нагнітає страх, створює напругу в суспільстві, другий формує відповідні соціальні установки, соціальні стереотипи, третій закріплює забобони, упередження, деформує світогляд в цілому.

Загалом будь-яка ксенофобія в мас-медіа нав'язує страх до інших, чужинців, іноземців, викликає нетерпимість, неприязнь

до представників іншої нації, їхньої віри, культури; формує негативний соціально-психологічний образ чужинців. Другий і третій різновиди ксенофобії в мас-медіа (про які уже йшлося у статті) деформують реальні проблеми й породжують пряму чи непряму агресію.

Щоб розрізнити *реальну й створену авторами* ксенофобію, назвемо останню **мас-медійною ксенофобією**.

Важливе значення для оцінки ксенофобії в пресі має також ступінь відтворення жорстокості. А.М. Верховський пише: «Прояви етнічної і релігійної ксенофобії можуть сильно різнитися за ступенем своєї «жорстокості» відносно об'єкта. В англійській мові для ксенофобних порушень у ЗМІ є, відповідно, два терміни: hate speech і political incorrectness» (мова ворожості і політична некоректність – О.К.). Це стосується лише мовного відтворення ксенофобії в мас-медіа» [3].

Агресивна ксенофобія, що містить спонування, заклик до конкретних ксенофобських протиправних дій, є найжорстокішою з усіх видів.

Ксенофобію можна поділяти за формами її відтворення в ЗМІ. Першою, найпростішою є *вербальна ксенофобія* (відображена у висловлюваннях, її ще називають «мовою ворожості»).

Другою за рівнем впливовості є *контентуальна ксенофобія* (що охоплює весь контент, текст і зображення та може містити ксенофобські висловлювання).

Третій вид ксенофобії в ЗМІ – *медійна* (що пронизує більшість або всі матеріали традиційної чи Інтернет-газети, Інтернет-журналу, теле-, радіопередачі).

Найнебезпечнішою є *спонукальна агресивна, войовнича* ксенофобія, що викликає відповідний гнів, агресію в тих, хто до цього схильний. Така ксенофобія може спонукати насильство і жорстокість до представників інших націй, релігій, рас.

Різновидами *ідеологічної ксенофобії* є *політична й релігійна* ксенофобія, котрі стараннями журналістів особливо загострюються в передвиборний період. До прикладу, у кореспонден-

ції Ірини Козоріз «Яценюка закидали яйцями» у львівському щотижневику «Експрес» від 15–22 жовтня 2009 р. (Арсеній Яценюк – один з кандидатів у президенти) і в тексті, і на фотографії зображені шестикутні зірки, а на одному з плакатів, який видно на фото, напис: «Кожному українському селу – сенягогу». Автор поєднав три види ксенофобії: політичну, національну і релігійну.

Релігійна ксенофобія розмежовує громадян України за конфесійною приналежністю. Такі матеріали преси загрожують церквам, інформаційній, національній безпеці нашої країни.

Релігійну ксенофобію варто диференціювати як *роз'єднувальну й інтегрувальну*.

Існує позитивна, інтегрувальна релігійна ксенофобія в ЗМІ, що захищає, зокрема, від прагнень Російської Православної Церкви загальмувати процес об'єднання у єдину Помісну Українську Православну Церкву.

За об'єктом впливу ксенофобію в пресі можна поділяти на: *етнічну, національну, територіальну, релігійну, соціальну, сексуальну*. У кожному з цих типів можна виокремити види.

Щоб важче було виявити ксенофобію, її відтворюють у пресі не тільки *відкрито*, а й *приховано*. Існують своєрідні приховані форми ксенофобії не тільки на рівні слова, словосполучення, всього матеріалу, але й між рядками.

Мас-медійна ксенофобія в Україні є шкідливою, тому що нагнітає страх, нищить психіку людини; особа перестає адекватно сприймати дійсність, стає агресивною. В соціальної групи, соціуму мас-медійна ксенофобія викликає спочатку страх, згодом масову істерію, масовий соціальний психоз, що передається від однієї групи до іншої й може охопити державу (досить пригадати пропаганду нацистської Німеччини, що визнавала вищість арійської нації).

Для держави й цивілізації мас-медійна ксенофобія небезпечна, тому що мотивує міжнаціональні, міжрелігійні конфлікти, насильство, тероризм і війни. Отже, мас-медійна ксенофобія як

соціально небезпечний феномен руйнівна для психіки індивіда, соціальної психіки групи, нації, суспільства.

Сучасні політтехнологи використовують мас-медійну ксенофобію як ефективний механізм впливу на виборців для підвищення рейтингу та здобуття прихильності виборців, що поляризує український соціум, щоразу поділяючи його на «своїх» та «чужих» за різними детермінантами, починаючи від мови, історії, культури і закінчуючи політичними вподобаннями та векторами інтеграції. Нагнітання ворожості в мас-медіа за допомогою ксенофобії сприяє не інтеграції України, а поділу на схід та захід, симпатиків та антипатиків Росії, ЄС, НАТО. Особливо під час передвиборних кампаній українські ЗМІ використовують «мову ворожості», поширюють негативні ксенофобські стереотипи, що є некоректним та неприпустимим. Інформуючи суспільство про випадки ксенофобії, «засоби масової комунікації, замість того, щоб поширювати толерантність, породжують та поглиблюють інтолерантність, розвивають антагоністичні стереотипи, роздмухують міжетнічну ворожнечу, а часом навіть відверто провокують міжнаціональні конфлікти» [4].

Особливістю мас-медійної ксенофобії є й те, що реальна особиста ксенофобія, відображена в ЗМІ, трансформується, видозмінюється, стає масовою, суспільною. Адже відбувається психологічне зараження не одного читача, а тисяч людей, незалежно від рівня впливовості ксенофобії в мас-медіа. Тому ксенофобія в ЗМІ через свій чисельний вплив завжди суспільна.

Мас-медійна внутріполітична ксенофобія відображає внутрішньодержавну боротьбу політичних партій, ідеологічну доктрину радикальних сил, що формує узагальнений образ ворога й дає людям просте пояснення економічної кризи й викликаних нею проблем, чим дезінформує й дестабілізує суспільство.

Мас-медійна зовнішньополітична ксенофобія викликає міждержавне інформаційно-психологічне протистояння. Це

добре продумані пропагандистські операції проти українців, яку нагнітають недруги українського народу, щоб психологічно загнати його в кут, розколоти й посварити між собою та з сусідами.

Не новина, що впродовж тисячоліть ксенофобія сприяє ідентифікації й диференціації людей, груп, націй, соціуму, країн, цивілізацій. Неагресивна реальна ксенофобія в мас-медіа є не завжди соціально шкідливою, особливо коли вона виконує функцію психологічного, ідеологічного захисту від зовнішніх реальних загроз, що сприяє виживанню, розвитку людей, націй, держав, людства, не дає розчинитися в інших, зникнути.

2001 року дослідження ксенофобії в ЗМІ спочатку активізувалися в Російській Федерації, де їх здійснювали Московська Хельсінська група, Фонд захисту гласності, Центр розвитку демократії і прав людини. Згодом під егідою Академії наук РФ їх проводив Центр цивілізаційних і регіональних досліджень. Вчені розкрили механізм перетворення реальної міжособової ксенофобії в інформаційне явище: «Для того, щоб установки ксенофобії набули стійкого суспільного резонансу, перетворилися в усвідомлене почуття ненависті щодо конкретних інших культурних груп, негативні характеристики цих груп повинні стати соціально значимою і психологічно достовірною інформацією. Для цього ксенофобія з явища міжособистого спілкування має перетворитися в явище інформаційне, сформоване й розповсюджене в системі масової комунікації – в ефірі, через періодику, книжкову продукцію і т. п.».

Основна увага ще одного російського проекту зосереджена на мовній агресії – «мові ворожості» [12]. За рекомендацією Кабінету Міністрів Ради Європи № R (97) 20, «мова ворожості» визначена як всі форми самовираження, що розповсюджують, провокують, цитують, стимулюють чи виправдовують расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм чи інші види ненависті, нетерпимості, включаючи нетерпимість у ви-

гляді агресивного націоналізму чи етноцентризму, дискримінації чи ворожості щодо меншин, мігрантів й осіб з емігрантським корінням.

В Україні ксенофобія в мас-медіа як *відображена реальна ксенофобія* існує на рівні мовного висловлювання, цілого текстового, зображувального матеріалу, а подекуди усього мас-медіа, що, на думку М.Й. Варія, є специфічним психічним, яке впливає не лише на свідомість, але й підсвідомість людей [2, с. 68–75].

Окремі мас-медіа України штучно розпалюють ксенофобські настрої у своїй аудиторії, навмисно використовують «мову ворожості». Це засвідчує наявність в українських ЗМІ *штучної мас-медійної ксенофобії*. Радикально праві, ліві газетні й журнальні видання штучно створюють текстовий, зображувальний матеріал, пронизаний ксенофобією.

Є в українських медіа **пряма національна ксенофобія**, зокрема це стосується національних меншин, і **зворотня ксенофобія**, об'єктом якої є титульна нація, українці. «Головним же елементом у зворотній ксенофобії є російська спільнота на нашій території, – стверджує Аркадій Бужченко. – Саме там – найбільше неприйняття українського на етнічному ґрунті». «Зворотна ксенофобія в Україні дуже поширена, насамперед, з боку російської громади на Сході та в Криму, – каже Кулик. – Причому, тут наявні всі ознаки класичної хрестоматійної ксенофобії – є групи агресивно налаштованого некорінного населення, які, апелюючи до інтернаціональних цінностей, намагаються проводити ксенофобську політику стосовно титульного етносу.

Якщо говорити конкретно, то це – групи «кауровців» в Одесі, в Донецьку – «Донецька республіка», «Русское содружество» в Севастополі тощо. Зазначу, що діяльність згаданих груп спрямована навіть не проти України як держави, а саме проти українців як етносу. Вони відмовляють українцям у праві називатися та бути українцями» [6].

Прикладом реальної ксенофобії проти українців є встановлення в Севастополі пам'ятника Катерині II за причетність до створення міста. Протистоянням їй є контрпропагандистська стаття Христини Соломчас «Вірус брехні, або як відновити історичну правду» («Український наступ», 2010, № 2, с.5), в якій автор апологетично виступає на захист українців: «А тут без обговорень в широкому колі, без достовірних історичних підтверджень «з'являється» в центрі Севастополя Катерина II, як символ того, що знущання над нашою історією не закінчилися» [11].

Причин ксенофобії в ЗМІ чимало. Найперше внутрішні: економічні, політичні, соціальні, комерційні, журналістські, індивідуально-авторські. Зовнішньою причиною є міжнародна інформаційно-психологічна війна, розв'язана насамперед російськими шовіністами, що не можуть змиритися з державною незалежністю України.

Відповідаючи їм, А. Люднянський пише: «Врятувати нині Україну має інстинкт самозбереження – природний націоналізм. Це те, що рятувало в усі часи кожен народ. Не може бути й мови про другу державну мову – російську. Зрештою, реєстрація вже самого законопроекту з цього приводу є юридичним нонсенсом, не кажучи про згубність його для України» [8].

Ксенофобію в мас-медіа України можна диференціювати за різними ознаками. Як інформаційно-психологічний метод ідеологічної, політичної, конкурентної боротьби, в українській пресі використовують не тільки *природну* (реальну) ксенофобію, а й *штучну*, створену на замовлення «меценатів» або власників ЗМІ для розпалювання міжетнічної, міжнаціональної, міжрелігійної, міжпартійної ворожнечі.

Ксенофобію можна розрізнити за функціями:

- 1) зміна світогляду людей,
- 2) зміна їх соціальної поведінки.

Ксенофобія в ЗМІ – це завжди контентне відтворення, текстове або зображувальне **відображення** реальної ксенофо-

бії, інтерпретоване автором, редактором, іншими учасниками комунікативного процесу, чи штучно створена ксенофобія не тільки для протистояння в соціумі етносів, націй, соціальних груп, але й для пробудження етнічної, національної, державницької самосвідомості, формування відповідної ідентичності, чим вона має моральне виправдання, якщо, звісно, не порушує закони держави.

Реальна суспільна ксенофобія як проекція інстинкту самозахисту свого етносу, нації, релігії, національної держави має позитивний характер, якщо не ображає інтереси інших.

Аксіоматично протиправною, аморальною є *штучна журналістська ксенофобія*, ксенофобія-джинса, як відпрацювання гонорару за політичну рекламу, піарпроект. Нам видається, що моральність чи аморальність ксенофобії можна визначити, встановивши **мету** ксенофобії в матеріалі ЗМІ.

Таким чином, мас-медійна ксенофобія суттєво впливає на соціальну психіку українського народу. Мас-медійна ксенофобія як специфічне психічне, по-перше, деформує соціально-психологічний образ як корінного українського етносу, так і інших етнічних спільнот, які проживають в Україні; по-друге, через колективну свідомість і колективну підсвідомість соціальної психіки етнічної спільноти впливає на світовідчуття, світосприймання і світорозуміння етнофорами представників інших народів і рас; по-третє, суттєво сприяє формуванню у суспільстві стану соціального психозу.

Виявлено, що сучасні політтехнологи використовують мас-медійну ксенофобію як ефективний механізм психологічного впливу на виборців для підвищення рейтингу та здобуття прихильності виборців, що поляризує український соціум, щоразу поділяючи його на «своїх» та «чужих» за різними детермінантами.

Мас-медійна зовнішньополітична ксенофобія викликає міждержавне інформаційно-психологічне протистояння.

Ксенофобію поділяють за функціями:

- 1) зміни світогляду людей,
- 2) зміни їх соціальної поведінки.

Як інформаційно-психологічний метод ідеологічної, політичної, конкурентної боротьби, в українській пресі використовують не тільки *природну* (реальну) ксенофобію, а й *штучну*, створену на замовлення «меценатів» або власників ЗМІ для розпалювання міжетнічної, міжнаціональної, міжрелігійної, міжпартійної ворожнечі, що разом у суспільстві спричиняє стан соціального психозу.

---

1. Варій М.Й. Психологічні основи національної безпеки / М.Й. Варій // Психологічні аспекти національної безпеки: збірник тез міжнародної науково-практичної конференції (22–23 березня 2007 року). – Львів: Арал, 2007. – С. 11–16.

2. Варій М.Й. Соціальна психіка нації: наукова монографія / М.Й. Варій. – Львів: СПОЛОМ, 2002. – 184 с.

3. Верховський А.М. Етнічна і релігійна ксенофобія в ЗМІ: як визначати і як реагувати / А.М. Верховський. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eawarn.ru/pub/About/WebSeminarTacisAug/Verkhovsky.htm>.

4. Гриценко О. Терпимість до іншого – повага до себе (або де що про медіа та ксенофобію) / О. Гриценко. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dialogs.org.ua>.

5. Засекіна С. Психологічна діагностика ксенофобії у газетних текстах / С. Засекіна. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/Psyholing/2008_2/stati/08zsvkht.pdf.

6. Лаврик А. «Ігри ксенофобів» на сайті «Українського слова» / А. Лаврик, Б. Богдан. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrslovo.net/ukraine/ukraine-incognita/4861.html>.

7. Леонтьев А.А. Психологическая экспертиза ксенофобии в средствах массовой информации: методические рекомендации для работников правоохранительных органов / А.А. Леонтьев. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.igpi.ru/bibl/other_articl/1101820840.html.

8. Люднянський А. Не український капітал захопив левову частку ЗМІ і через них деморалізує суспільство... / А. Люднянський // Інформаційний бюлетень від 31 липня 2008 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: (http://www.infb.net/IB_30_08.pdf).

9. Расизм і ксенофобія в Україні. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://povynar.com.ua/politics/59212>.

10. Следзевський І.В. Подолання ксенофобії в ЗМІ / І.В. Следзевський, В.Р. Філіппов, О.О. Хабенська. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.igpi.ru/bibl/other_article/1101820840.html.

11. Соломчас Х. Вірус брехні, або як відновити історичну правду / Х. Соломчас // Український наступ. – 2010. – № 2. – С. 5.

12. Язык мой... Проблема этнической и религиозной нетерпимости в российских СМИ / сост. А.М. Верховский. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.hro.org/editions/h_speech/index.htm.

Кузнецова Е.Д. Влияние ксенофобии в мас-медиа Украины на социальную психику народа.

В статье раскрыто влияние ксенофобии в мас-медиа Украины на социальную психику народа. Выявлено, что мас-медийная ксенофобия как специфическое психическое деформирует социально-психологический образ как коренного украинского этноса, так и других этнических общностей, которые проживают в Украине; влияет на искаженное мировоззрение, мировосприятие и миропонимание этнофорами представителей других народов и рас, а также способствует формированию в обществе состояния социального психоза.

Ключевые слова: ксенофобия, социальна психика, влияние, мас-медиа, язык враждебности, реальная ксенофобия, искусственная ксенофобия.

Kuznetsova O.D. Influence of xenophobia in mass media in Ukraine on the social psyche of the people.

The influence of xenophobia in Ukrainian mass-media on the social mentality of people is revealed. Mass-media xenophobia as a special psychological phenomenon deforms social and mental image of Ukrainian indigenous population as well as other ethnic communities living in Ukraine; influences on the distorted sensation, conception, outlook on representatives of other people and races; facilitates forming social psychosis in the society.

Key words: xenophobia, social mentality, influence, mass-media, language of enmity, real xenophobia, artificial xenophobia.

